

Az államvasutak igazgatóságának alább ismertetett tervei között csupán csak egyetlen részletet kifogásolhatunk alaposan és ez a központi pályaudvar elhelyezésének megoldása. A tervezet szerint a központi pályaudvar a mostani Szeged-állomás megfelelő kibővítésével létesítenék s ebbe futnának be a várost érintő összes vasutak. Hogy milyen késedelmet jelent ez a kitérés a nagyváradi-fiumei gyorsvonalnak és az összes alföld-fiumei tranzit-forgalomnak, azt nem kell bővebben magyarázni. A központi pályaudvart tehát ott kellene létesíteni, ahol a két fővonal találkozik, vagy legalább is olyan helyen, melyet mindkét vonal könnyen megközelíthet és amelyet például az alföld-fiumei relációban járó vonatok anélkül hagyhatnának el, hogy az ugynevezett fej-pályaudvarban (amilyen a budapest-nyugati) kénytelenek lennének befutni és ott irányt változtatni.

A tervezett megoldást tehát ezért az egyért nem találjuk szerencsésnek. Igaz, hogy a Petőfi Sándor-sugárút végére egy időben tervezett központi pályaudvar ellen is föl lehetett hozni azt a jelentős kifogást, hogy messze esik a város forgalmától, de hiszen volnának még más tervek és más megoldások is. A modern nagyvárosok központi pályaudvarai a város szívében fekszenek és a vonatok odáig viadokton közlekednek. Eszünkbe jut, hogy mikor az ötvenes években a régi osztrák államvasút vonalát kijelölték, az első terv az volt, hogy a Budapestről jövő vasútvonal a mostani Kossuth Lajos-sugáruton, az akkori Budai-országuton haladt volna be a városba és a vár déli oldalánál derékszögben metszette volna a Tiszát. Milyen kár, hogy akkor ez a terv félretétetett és pedig abból az egyszerű okból, hogy az utcán járó kocsik lovai a gőzmozdonytól meg ne bokrosodjanak. Egy tizenhatmilliósi építkezésnél azonban, úgy véljük, komolyabban fontolóra lehetett volna venni ezt a kérdést. Nem látnánk ugyanis semmi nehézséget abban, ha a fővonalak egyesítése helyéül a Nagy-körút valamely pontját, például az árvaház helyét jelölnék ki s a külvárosokon át addig a pontig viaduktot építenének. Hiszen a központi személyfelvő pályaudvarnak nem kell nagy terület, például a világ egyik legnagyobb forgalmu pályaudvara, a berlini Friedrichstrasse állomása.

Ugy látszik azonban, hogy ez már meghaladott álláspont. Bármiként lesz, a nagyvasúti építkezések új korszakot jelentenek nemcsak Szeged forgalmában, hanem további fejlődésében is.

Már Lázár György dr. polgármester pénteki budapesti útja is a tizenhatmilliósi államvasúti beruházással volt összefüggésben. A polgármester Marx János elnök-igazgató táviratára utazott Budapestre és hosszas tárgyalásokat folytatott vele a nagyszabású építkezés dolgában. Ezeknek a tárgyalásoknak a végső eredménye lett az a leirat, amelyet ma kapott a város Marx elnök-igazgatótól. A leiratot egész terjedelmében itt közöljük:

Szeged sz. kir. város tek. Tanácsának
Szeged.

A szegedi pályaudvarok konstrukciója tárgyában f. évi május 17-én Szegeden megtartott értekezlet eredményeképp mellékelten tisztelettel küldjük a pályaudvarok, vontatótelep és műhely tervezett elrendelését feltüntető helyszínrajzot.

A terv szerint a személypályaudvar mostani helyén maradna és így a végleges városrendezési terven, mely a pályaudva-

rok mostani elhelyezésére való tekintettel készült, módosítás nem válik szükségessé.

A rendező pályaudvart a mostaninak tetemes mérvű kibővítésével szándékozunk a szükségletnek megfelelően fejleszteni.

A rendező pályaudvar mögé egy központi vontató telep létesítése van tervbe véve, mely méreteinél és modern berendezésénél fogva a vasútintézet egyik legnagyobb telepe lesz. E teleppel kapcsolatban épül a kocsis javító forgalmi műhely.

Mint különálló telepet tervezünk nagy mozdonyjavító műhelyt, melynek épületeit már úgy rendeztük el, hogy idővel a műhely tükörképét is meg lehessen építeni, és így teljesítményét megkétszerezni. A műhely-üzem mintegy 600 munkással fog megkezdődni, mely idővel 900—1000-re fog emelkedni.

A műhelytelephez kapcsolódik a 250 lakással tervezett munkáslakótelep, a tervezett tanyai vasút létesítésével a telep is szoros összeköttetésbe jut a várossal.

Hogy e nagyméretű tervet megvalósíthassuk, a tervek részletes kidolgozásához hozzáfoghatunk és a kereskedelemügyi Miniszter urhoz, aki az ügy iránt a legnagyobb jóindulattal viseltetik, ily értelmű javaslatot tehetünk, kíváncsok volna, hogy a szükséges terület rendelkezésünkre álljon.

Mint hogy a tekintetes Tanács a hozánk 1911. évben intézett 2408. sz. átiratában hajlandónak nyilatkozott arra, hogy a szükséges területek díjtalan átengedése ügyében a közgyűléshez előterjesztést tesz, kérjük a tekintetes Tanácsot, hogy a mellékelt rajzon pirossal jelzett és a rendező pályaudvar, vontatótelep, műhely és műhelytelep céljaira szükséges terület díjtalan átengedése ügyében határozatot hozatni, erre vonatkozólag Belügyminiszter ur jóváhagyását kiesziközölni és erről minket értesíteni szíveskedjék. Marx s. k. elnök.

A leirat csupán főbb vonásokban ismerteti az államvasutak óriási beruházását, a részletekre azonban nem terjed ki. Hogy a központi pályaudvar keretén belül micsoda nagyszabású építkezések lesznek, arról Lázár György dr. nyilatkozata beszél, aki a következőket volt szíves mondani a részletekre vonatkozóan:

— Legelőször is — kezdte a polgármester — a Rendező-pályaudvart fogják kibővíteni oly módon, hogy ott egy elsőrangú, amerikai stílu vontató telepet építenek, amilyen a máv. igazgatóság nyilatkozata szerint nemcsak az egész országban, de messze külföldön sincsen. Továbbá az alsóvárosi köröztésen kívül kapunk egy óriási vasúti műhelyt, amelyben ezer munkás fog dolgozni. Ezen létesítmények címén negyven hivatalka fog Szegedre költözni. Ugyancsak a központi pályaudvarral kapcsolatban kétszázötven munkáslakást építtet a máv. Hogy némi fogalmat alkothassunk erről a nagy befektetésről, azt jegyzem meg, hogy huszon négy óriási épület épül majd a központi pályaudvar keretén belül. A vasútüzemhez tartozó épületek a kezeim közt levő terv szerint a következők: mozdónyszerelő- és kovács-műhely, kazánkovács szerkocsi-műhely, kazán- és gépház, szállítási és szerszámraktár, villanyjavító műhely, irodaépület, tononc-műhely, oltási és tűzoltósági épület, munkás-étterem, fűtőtorony, kémény, viztorony, mozdonyfűtőház, leveztető fészter, ócskavas anyagraktár, szertár, faraktár, olajraktár, raktár, forgalmi javító-műhely, fedett javító-fészter, emelődaruház, 14 méteres súlyezett tolópad.

— Ezekhez az építkezésekhez ötven hold terület kell. Ki fogják sajátítani az egész Bónom-kertet és a még szükséges területeket. Az összes beruházás végső összege tizenhatmillió korona. A máv. igazgatóság még a jövő tavasszal meg akarja kezdeni az építkezéseket, sőt ha az ügy elvi része gyors elintéztét nyer, még hamarabb hozzá fognak a hatalmas vontató pályaudvar kiépítéséhez. Ezzel a sokmilliósi építkezéssel, meg aztán a többi városi építkezésekkel: tűzérkaszánya,

csendőrkülönítmény, zenepalota, köztisztasági telep, külterületi utak és utkaparó házak, azt hiszem, sikerül megszüntetni a munkahiányt és sikerül lokalizálni azokat a bajokat, amelyek Szeged iparában és kereskedelmében a súlyos gazdasági viszonyok miatt előállottak.

Ezeket mondotta a polgármester közelebbi fölvilágosításul. Munkatársunk kérdést intézett Balogh Károly pénzügyi tanácsoshoz is, hogy mi a véleménye városrendezési és gazdasági szempontból az államvasutaknak erről az óriási beruházásáról. A pénzügyi tanácsos a következő érdekes fölvilágosítást adta:

— Nem annyira városrendezési szempontból, mert hiszen a 16 milliósi építkezés a városon kívül történik, mint inkább gazdasági fejlődésünk szempontjából tartom a magyar államvasutak beruházását óriási jelentőségűnek. Ezek az építkezések évek során át nem az egyes, de az összes kereseti ágakat foglalkoztatni fogják, ami Szeged közgazdaságának jelentékeny mértékben való föllendülését fogja maga után vonni. Rendkívül kedvező lesz a 16 milliósi építkezés a város forgalmának és népesedésének szempontjából is, mert annak nyomán beözönlések lesznek. Emelkedni fog a fogyasztók és a termelők száma, újabb egzisztenciák alakulnak s ez mind újabb vagyonok termelését idézi elő. Mondom: gazdasági oldaláról tekintve a kérdést, meglehetősen nagy fejlődésnek nézünk elébe. Behatóbban azonban most nem nyilatkozhatok, csak akkor, ha a kérdés összes vonatkozásait láttam és megismertem. Akkor aztán módjában lesz a sajtónak is önálló bírálatot gyakorolni erről a nagyszabású befektetésről teendő részletes és jól átgondolt nyilatkozatom felett.

Szuronyok hegyén a balkáni béke.

Belgrádból jelentik: A szkupstina legközelebbi ülésének napirendje dolgában keletkezett nézeteltérések miatt Pasics miniszterelnök beadta a kormány lemondását. Politikai és diplomáciai körökben nagy feltűnést keltett Pasics lemondása. Bizonyosra veszik, hogy a demisszió tulajdonképeni oka nem a napirendi kérdés, hanem mélyebben fekvő okok kényszerítették a kormányt a távozásra. Ezek az okok a kormánynak Bulgáriával való megegyezés kérdésében tanúsított magatartásával vannak összefüggésben. Ugyanazok az okok, melyek Acsov bolgár miniszterelnököt néhány héttel ezelőtt lemondásra kényszerítették, távolítják el ma Pasicsot is. Mindkettőjüknek távoznia kellett, mert a határok rendezése dolgában nem tudtak meg egyezni s mert a szövetség, melyet ők kötöttek s aláírásaikkal megpecsételték fölbomlott. A Reuter-ügynökség jelenti, hogy a szerb-bolgár válság súlyos aggodalmakat kelt a londoni diplomáciai körökben. Erős nyomást gyakorolnak Szerbiára, hogy fogadja el feltétlenül a döntőbírói ítéletet. Az erre vonatkozó elhatározást három-négy napon belül remélik. Ausztria-Magyarország magatartása világos és senki sem tekintí Tisza gróf miniszterelnök beszédét te nyegetésnek. A számos oroszországi önkéntesnek Szerbiába való utazásában nem látunk komolyabb dolgot abban a meggyőződésben, hogy Oroszország rokonszenve az összes szláv népekre kiterjed és hogy a közvélemény nem foglal nagyobb mértékben állást Szerbia, mint Bulgária mellett. Még mindig remélik, hogy a balkáni államok fővárosaiban érvényesített befolyások kedvező hatásuk lesznek. — Valonából érkezett jelentések szomorú képét adják a Délalbániában uralkodó állapotoknak. A görögök fölszólítottak hatvannégy ciamenai lakost, hogy menjenek haladéktalanul Janinába. Utközben mindnyájukat meggyilkolták s a holttesteket megcsonkították. A muzulmánok bektási-i kolostorát kifosztották, lakóit megölték. Kémedez amerikai misszionáriust elfogták és bebörtönözték. Progonati falu föllázdott a görög uralom ellen, mire az egész lakosságot lemészárolták. Karvales kerület lakosságát